A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2025. február 6.*

„Előzetes döntéshozatal – A kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépés – 2011/7/EU irányelv – Vállalkozások közötti kereskedelmi ügyletek – A 3. cikk (5) bekezdése – A tagállamok annak biztosítására irányuló kötelezettsége, hogy a vállalkozások közötti szerződésekben rögzített fizetési határidő ne haladja meg a 60 naptári napot – A szerződő felek lehetősége arra, hogy hosszabb fizetési határidőket állapítsanak meg – Az ilyen határidő kifejezett szerződéses kikötésére vonatkozó feltétel – A hitelezővel szembeni nyilvánvaló visszaélés hiányára vonatkozó feltétel – Együttes feltételek – Olyan szerződések, amelyek feltételeit kizárólag az egyik fél határozza meg – A szerződő felek egyike által egyoldalúan rögzített, 120 naptári napos fizetési határidőt megállapító szerződéses kikötés – Jogellenesség”

A C-677/22. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach (kelet-katowicei körzeti bíróság, Katowice, Lengyelország) a Bírósághoz 2022. november 2-án érkezett, 2022. szeptember 26-i határozatával terjesztett elő

a **Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe A**.

és

a **P. S.A**.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: K. Jürimäe, a második tanács elnöke, a harmadik tanács elnökeként eljárva, K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, a harmadik tanács bírájaként eljárva, N. Jääskinen, M. Gavalec és N. Piçarra (előadó) bírák,

főtanácsnok: A. Rantos,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a P. S.A. képviseletében J. Janczewski és A. Paniczek,

– a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,

– a német kormány képviseletében J. Möller, J. Heitz és M. Hellmann, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében G. Gattinara és M. Owsiany-Hornung, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2024. május 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 48., 1. o.; helyesbítések: HL 2012. L 233., 3. o.; HL 2015. L 218., 82. o.) 3. cikke (1) bekezdésének értelmezésére irányul.

2 E kérelmet a Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe A. (a továbbiakban: A.) és a P. S.A. között egy olyan szerződéses kikötés jogszerűsége tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amellyel ez utóbbi egyoldalúan 120 naptári napos fizetési határidőt állapított meg az A-val kötött szerződésekhez kapcsolódó számlák tekintetében.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2011/7 irányelv

3 A 2011/7 irányelv (12), (13) és (28) preambulumbekezdése kimondja:

„(12) A késedelmes fizetés olyan szerződésszegés, amelyet a legtöbb tagállamban az alacsony vagy fel nem számított késedelmi kamatok és/vagy hosszadalmas jogorvoslati eljárások az adósok számára pénzügyi szempontból vonzóvá tettek. E folyamat visszafordításához és a fizetési késedelem előnytelenné tételéhez a pontos fizetés kultúrájára való határozott váltás szükséges, ideértve, hogy a kamat felszámítására való jog kizárása mindig súlyosan hátrányos [helyesen: nyilvánvalóan tisztességtelen] szerződési feltételnek vagy gyakorlatnak minősüljön. E fordulópontnak magában kell foglalnia a fizetési határidőkre vonatkozó különös rendelkezések bevezetését is.

(13) Ennek megfelelően rendelkezni kell arról, hogy a vállalkozások egymás közötti szerződéses fizetési határideje általános szabályként legfeljebb 60 naptári nap legyen. Azonban fennállhatnak olyan körülmények, amelyek során a vállalkozásoknak hosszabb fizetési határidőre van szükségük, például amikor a vállalkozások ügyfeleiknek kereskedelmi hitelt szándékoznak nyújtani. Ezért a felek számára továbbra is biztosítani kell annak lehetőségét, hogy adott esetben 60 naptári napnál hosszabb fizetési határidőben állapodjanak meg, feltéve, hogy e határidő-hosszabbítás a hitelező számára nem súlyosan hátrányos [helyesen: nyilvánvalóan tisztességtelen].

[…]

(28) Ezen irányelvnek meg kell tiltania a szerződéskötési szabadsággal való visszaélést a hitelező hátrányára. Ennek eredményeképpen, ha egy fizetési határnaphoz vagy határidőhöz, késedelmi kamatlábhoz vagy behajtási költségekért járó kártérítéshez kapcsolódó szerződéses feltétel vagy gyakorlat az adósra vonatkozó feltételek alapján nem indokolt vagy az főként az adós további likviditásának biztosítását szolgálja a hitelező költségére, az visszaélést megvalósító tényezőnek tekinthető. […] Ez az irányelv nem érinti a szerződéskötés módjára vonatkozó nemzeti rendelkezéseket […]”

4 Ezen irányelv „Tárgy és hatály” címet viselő 1. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv célja a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépés a belső piac megfelelő működésének biztosítása érdekében, ily módon ösztönözve a vállalkozások, különösen pedig a [kis- és középvállalkozások] versenyképességét.”

5 Ugyanezen irányelv „Fogalommeghatározások” címet viselő 2. cikke értelmében:

1) „Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:»kereskedelmi ügyletek«: vállalkozások, illetve vállalkozások és hatóságok között lebonyolított olyan ügyletek, amelyek tárgya fizetés ellenében áruk adásvétele vagy szolgáltatások nyújtása;

2) »hatóság«: [a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i] 2004/17/EK [európai parlamenti és tanácsi] irányelv [HL 2004. L 134., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 19. o.] 2. cikke (1) bekezdésének a) pontjában és [az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i] 2004/18/EK [európai parlamenti és tanácsi] irányelv [HL 2004. L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o.; helyesbítés: HL 2014. L 339., 14. o.] 1. cikkének (9) bekezdésében meghatározott bármely ajánlatkérő szerv, függetlenül a szerződés tárgyától vagy értékétől;

3) »vállalkozás«: hatóságnak nem minősülő, önálló gazdasági vagy szakmai tevékenységet folytató szervezet, még ha az adott tevékenységet egyetlen személy is végzi;

4) »késedelmes fizetés«: a szerződéses vagy törvényes fizetési határidőn belül nem teljesített fizetés, és ha a 3. cikk (1) bekezdésében vagy a 4. cikk (1) bekezdésében megállapított feltételek teljesülnek;

5) »késedelmi kamat«: késedelmes fizetés esetén alkalmazott törvényes kamat vagy a vállalkozások által kölcsönösen elfogadott mértékű kamat, a 7. cikkre is figyelemmel;

6) »késedelmes fizetés esetén alkalmazott törvényes kamat«: egyszerű késedelmi kamat, amelynek mértéke megegyezik a referencia-kamatláb és a legalább nyolc százalékpont összegével;

[…]”

6 A 2001/7 irányelv „Vállalkozások közötti ügyletek” című 3. cikke az (1), (3) és (5) bekezdésében a következőket írja elő:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a vállalkozások között lebonyolított ügyletekben a hitelező külön fizetési felszólítás nélkül legyen jogosult késedelmi kamatra, amennyiben teljesülnek az alábbi feltételek:

a) a hitelező teljesítette szerződéses és jogszabályi kötelezettségeit; és

b) a hitelező nem kapta kézhez időben az esedékes összeget, kivéve, ha az adós nem felel a késedelemért.

[…]

(3) Amennyiben teljesülnek az (1) bekezdésben megállapított feltételek, a tagállamok biztosítják az alábbiakat:

a) a hitelező jogosult a késedelmi kamatra a szerződésben meghatározott fizetési határnap vagy határidő lejáratát követő naptól;

[…]

(5) A tagállamok biztosítják, hogy a szerződésben megállapított fizetési határidő ne haladja meg a 60 naptári napot, kivéve, ha a szerződésben kifejezetten másként állapodtak meg, és feltéve, hogy a 7. cikk értelmében ez nem súlyosan hátrányos [helyesen: nyilvánvalóan tisztességtelen] a hitelezővel szemben.”

7 Az említett irányelv „Tisztességtelen szerződési feltételek és gyakorlatok” című 7. cikkének (1) bekezdése a következőket mondja ki:

„A tagállamok rendelkeznek arról, hogy a szerződéses vagy a gyakorlatban alkalmazott, a késedelmi kamatlábra vonatkozó feltétel ne legyen végrehajtható, vagy arra hivatkozással kártérítési igényt lehessen támasztani, amennyiben ez a hitelező számára súlyosan hátrányos [helyesen: nyilvánvalóan tisztességtelen].

Annak megállapításakor, hogy valamely szerződéses feltétel vagy gyakorlat az első albekezdés értelmében súlyosan hátrányos-e a hitelező számára, minden körülményt figyelembe kell venni, ideértve:

[…]

c) olyan objektív ok fennállását, amely miatt az adós eltért a 3. cikk (5) bekezdésében […] említett átalányösszegtől.

[…]”

2014/25/EU irányelv

8 A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről helyesen: közbeszerzési eljárásairól] és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i2014/25/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 243. o.; helyesbítések: HL 2014. L 327., 9. o. és HL L 2023/90064) 3. cikkének (1) és (4) bekezdése értelmében:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában »ajánlatkérő szerv« állami, regionális vagy helyi hatóság, közjogi intézmény, továbbá az egy vagy több ilyen hatóság, illetve közjogi intézmény által létrehozott társulás.

[…]

(4) »Közjogi szerv«: olyan szerv, amelyre a következők mindegyike jellemző:

a) kifejezetten olyan közérdekű célra jött létre, amely nem gazdasági vagy üzleti jellegű;

b) jogi személyiséggel rendelkezik; és

c) nagyobb részben állami, regionális vagy helyi hatóság, vagy egyéb közjogi szerv finanszírozza; vagy amelynek irányítása e szervek felügyelete alatt áll; vagy amelynek olyan ügyvezető, döntéshozó vagy felügyelő testülete van, amely tagjainak többségét állami, regionális vagy helyi hatóság, vagy egyéb közjogi szerv nevezi ki.”

A lengyel jog

9 A 2013. március 8-i ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó túlzott késedelmek elleni fellépésről szóló, 2013. március 8-i törvény) (Dz. U. 2013, 403. tétel) 2020. január 1. előtt hatályos változatának (a továbbiakban: 2013. március 8-i törvény) 7. cikke értelmében:

„(1) A kereskedelmi ügyletekben – azon ügyletek kivételével, amelyekben az adós közjogi jogalany – a hitelező jogosult felszólítás nélkül hozzájutni a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelem miatt a fizetés esedékességének napjától a fizetés napjáig terjedő időszakra járó törvényes kamathoz, feltéve, hogy a felek nem állapodtak meg magasabb kamatban, a következő feltételek együttes teljesülése esetén:

1) a hitelező teljesítette a szolgáltatását;

2) a hitelező a szerződésben rögzített határidőn belül nem jutott hozzá a fizetéshez.

(2) A szerződésben rögzített fizetési határidő nem haladhatja meg az áru szállítását vagy a szolgáltatás nyújtását igazoló számla vagy feljegyzés adós részére való benyújtásának napjától

számított 60 napot, feltéve, hogy a felek a szerződésben nem állapodtak meg kifejezetten másként, és feltéve, hogy e kikötés nem nyilvánvalóan tisztességtelen a hitelezővel szemben.

(3) Ha a szerződésben rögzített fizetési határidő meghaladja az áru szállítását vagy a szolgáltatás nyújtását igazoló számla vagy feljegyzés adós részére való benyújtásának napjától számított 60 napot, és a (2) bekezdésben említett feltétel nem teljesül, az a hitelező, aki teljesítette a szolgáltatását, a 60 napos határidő lejártakor jogosult az (1) bekezdés szerinti kamatra.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

10 A P., egy, a lengyel jog szerinti, kőszén kitermelésével és értékesítésével foglalkozó társaság, több szerződést kötött az A-val, egy bányászati eszközök gyártásával foglalkozó, lengyel jog szerinti társasággal bányászatra szánt gépek alkatrészeinek szállítására (a továbbiakban: szóban forgó szerződések).

11 E szerződések közül néhányat a P. által fenntartott, az érintett szerződésekkel kapcsolatos információkat és a teljesítésük részletes szabályait tartalmazó internetes oldalon szervezett árverést követően kötöttek meg. Más szerződéseket – nyílt vagy zárt – ajánlattételi eljárást követően kötöttek meg. A felek közötti szerződés feltételeit, beleértve a számla P.-nek történő benyújtásától számított 120 napos fizetési határidőt, a P. mindkét esetben egyoldalúan határozta meg.

12 A szóban forgó szerződések teljesítéseként a P. a kézhezvételüktől számított 120–122 napon belül 354 számlát fizetett ki. Ezt követően az A. összegző számviteli feljegyzést küldött a P. részére azon összegekről, amelyeket késedelmi kamat és a behajtási költségek után járó átalány-kártérítés címén megfizetendőnek ítélt.

13 2021. december 31-én az A. kereset nyújtott be a Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicachhoz (kelet-katovicei kerületi bíróság, Katowice, Lengyelország), a kérdést előterjesztő bírósághoz, 13 702,99 lengyel złotynak (PLN) (megközelítőleg 3100 euró) a keresetlevél benyújtása és a fizetés időpontja közötti időszakra járó törvényes késedelmi kamatokkal növelt összege, valamint behajtási költségek címén 4473,04 PLN (megközelítőleg 975 euró) összeg P. általi megfizetése iránt. A szóban forgó számlák benyújtásától számított 61. naptól e számlák tényleges kifizetésének időpontjáig terjedő időszakra vonatkozóan az A. a 2013. március 8-i törvény 7. cikke (2) bekezdésének megfelelően, amely a 2011/7 irányelv 3. cikkének (5) bekezdését ülteti át a lengyel jogba, számította ki a késedelmi kamatot.

14 Az A. az e 7. cikkre alapított kamatigényének alátámasztása érdekében arra hivatkozik, hogy a 120 napos fizetési határidőt a P. egyoldalúan állapította meg az internetes oldalán közzétett dokumentációhoz csatolt szerződésmintában. Ezt a határidőt a felek soha nem tárgyalták meg, hanem az a P. szerződéses jogviszonyban fennálló erőfölényéből ered. A közbeszerzési eljárásban való részvétel ugyancsak a P. által egyoldalúan meghatározott feltételektől függött, ideértve a 120 napos fizetési határidőre vonatkozó feltételt is. Az A. gazdasági helyzete miatt kénytelen volt megkötni a szóban forgó szerződéseket, anélkül hogy a P.-vel való megállapodásra jutottak volna oly módon, hogy e határidőt 60 naptári napra csökkentsék. E körülmények között az ilyen szerződési feltétel nem tekinthető úgy, mint amelyben a szerződés felei a 2011/7 irányelv 3. cikkének (5) bekezdése értelmében kifejezetten megállapodtak.

15 2022. január 26-án a Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach (kelet-katowicei kerületi bíróság, Katowice) hivatalvezetője fizetési meghagyást bocsátott ki a P.-vel szemben, amelyben teljes egészében helyt adott az A. kérelmének.

16 A P. ellentmondással élt e meghagyással szemben, vitatva a kamatoknak a 2013. március 8-i törvény 7. cikke alapján kiszámított részét, mivel a számlákat a benyújtásuktól számított 120 napos fizetési határidőn belül fizették ki, amint az a szóban forgó szerződésekből következik. A P. szerint ezt a határidőt az A. elfogadta, amely az ajánlattételhez szükséges dokumentáció megismerését és kiválasztását követően több olyan szerződést kötött, amelyekben megerősítette az említett határidőt. Ugyanezen határidő nem lehet hátrányos a hitelező számára, mivel biztos abban, hogy eladja szolgáltatásait, jövedelmet szerez és fenntartja likviditását.

17 Az alapjogvita eldöntéséhez a kérdést előterjesztő bíróság szükségesnek tartja annak meghatározását, hogy a szóban forgó szerződésekben előírt, a számla adós részére történő benyújtásától számított 60 naptári napot meghaladó fizetési határidőt a 2011/7 irányelv 3. cikkének (5) bekezdésében foglalt első feltétel tiszteletben tartásával határozták-e meg, amely szerint minden 60 naptári napot meghaladó fizetési határidőről „szerződésben kifejezetten meg kell állapodni”.

18 E bíróság rámutat egyrészt arra, hogy a szóban forgó szerződési feltételeket, ideértve a 120 napos fizetési határidőre vonatkozó feltételt is, a P. egyoldalúan határozta meg. Másrészt e bíróság megjegyzi, hogy e feltételek vitatásának egyetlen módja, amely a nyilvános ajánlati felhívást követően megkötött szóban forgó szerződésekre korlátozódik, a Krajowa Izba Odwolawcza (nemzeti fellebbviteli tanács, Lengyelország) elnöke előtti jogorvoslat, amely iránt az A. nem nyújtott be kérelmet.

19 Az említett bíróság hajlik annak megállapítására, hogy a 2011/7 irányelv 3. cikkének (5) bekezdésében előírt első feltétel nem teljesül, ha a 60 naptári napot meghaladó fizetési határidőt meghatározó kikötés olyan szerződésben szerepel, amelynek feltételeit kizárólag az egyik szerződő fél határozza meg. Ugyanezen bíróság szerint, bár a szerződés feltételeit főszabály szerint meghatározhatja az egyik fél, aki azokat előre megfogalmazza, vagy szerződéses modellt alkalmaz, míg a másik fél – a szabványszerződéshez hasonlóan – azok elfogadására szorítkozik, e 3. cikk (5) bekezdése kizárja, hogy ily módon 120 napos fizetési határidőt állapítsanak meg. Mivel ez a határidő kivételes jellegű, a hitelezőnek ismernie kell legalább azokat az okokat, amelyek miatt az adós meg kívánja határozni a határidőt, és lehetőséget kell biztosítani számára arra, hogy előterjessze saját érveit arra vonatkozóan, hogy ez a határidő ne haladja meg a 60 naptári napot.

20 A kérdést előterjesztő bíróság egyébiránt úgy véli, hogy az a körülmény, hogy egy nyilvános ajánlati felhívást követően kötött szerződésben 60 naptári napot meghaladó fizetési határidőt meghatározó kikötés nemzeti hatóság előtt megtámadható, nem elegendő annak megállapításához, hogy a 2011/7 irányelv 3. cikkének (5) bekezdésében előírt első feltétel teljesül, mivel az ilyen vitatás „magán a szerződésen kívüli szervezet közhatalmi döntéséhez” vezetne.

21 Végül e bíróság úgy véli, hogy ezen első feltétel ilyen értelmezését alátámasztja az e 3. cikk (5) bekezdésében előírt második feltétel, amelynek értelmében a 60 naptári napot meghaladó fizetési határidőről való kifejezett szerződéses megállapodás – eltérve attól az általános szabálytól, amely szerint a maximális fizetési határidő 60 naptári nap – nem minősülhet „a hitelezővel szemben [ezen irányelv] 7. cikke értelmében nyilvánvalóan tisztességtelennek”. Az

említett bíróság szerint ahhoz, hogy a szóban forgó szerződések tekintetében el lehessen végezni ezt az értékelést, figyelembe kell venni a hitelező gazdasági helyzetét a szerződések megkötésének időpontjában.

22 E körülmények között a Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach (kelet-katowicei kerületi bíróság, Katowice) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a [2011/7] irányelv 3. cikkének (5) bekezdését, hogy a vállalkozók 60 napot meghaladó fizetési határidőre vonatkozó kifejezett megállapodása csak olyan szerződésekre vonatkozhat, amelyekben a szerződési feltételeket nem kizárólag az egyik szerződő fél dolgozza ki?”

A Bíróság előtti eljárás

23 A felek és az Európai Unió Bírósága Alapokmányának 23. cikkében említett érdekeltek által többek között a P.-nek a 2011/7 irányelv 2. cikkének 2. pontja értelmében vett „hatóságként” való esetleges minősítésével kapcsolatban benyújtott írásbeli észrevételekre tekintettel a Bíróság információkérést intézett a kérdést előterjesztő bírósághoz, amelyben egyrészt annak megerősítését kérte, hogy e társaság az ezen irányelv 2. cikkének 3. pontja értelmében vett „vállalkozásnak” minősül, másrészt azon szempontok pontosítását, amelyek e minősítést megalapozzák, annak meghatározása érdekében, hogy az alapügy ténylegesen az említett irányelv 3. cikke (5) bekezdésének hatálya alá tartozik-e, amely a vállalkozások közötti ügyletekre vonatkozik, nem pedig ugyanezen irányelv 4. cikke (4) bekezdésének hatálya alá, amely a vállalkozások és hatóságok közötti ügyletekre vonatkozik.

24 A Bírósághoz 2023. október 4-én érkezett válaszában a kérdést előterjesztő bíróság megerősítette, hogy a P. az e 2. cikk 3. pontja értelmében vett „vállalkozásnak” minősül.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Az elfogadhatóságról

25 A német kormány azt állítja, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan, mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem bizonyította jogilag megkövetelt módon, hogy az általa az alapügyben meghozandó határozat az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adandó választól függ. E kormány szerint a kérdést előterjesztő bíróság nemcsak attól a kérdéstől teszi függővé a döntését, hogy a szóban forgó szerződésekben meghatározott 120 napos fizetési határidőről a 2011/7 irányelv 3. cikkének (5) bekezdése értelmében kifejezetten megállapodtak-e, hanem attól is, hogy az ilyen határidő az e rendelkezés értelmében nyilvánvalóan tisztességtelennek minősül-e a hitelezővel szemben, anélkül azonban, hogy e tekintetben állást foglalna, és anélkül, hogy a kérdésében kitérne erre a jogkérdésre.

26 A Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikk alapján létrehozott együttműködés keretében kizárólag a jogvitában eljáró és a bírósági határozat meghozatalára hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak értékelése, hogy az ügy sajátosságaira tekintettel megítélje mind az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szükségességét az ügydöntő határozat meghozatalához, mind a Bíróság elé terjesztett kérdés relevanciáját. Következésképpen,

amennyiben a feltett kérdés valamely uniós jogszabály értelmezésére vagy érvényességére vonatkozik, annak releváns voltát vélelmezni kell, és a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni. A Bíróság tehát csak akkor tagadhatja meg az ilyen kérdésről való határozathozatalt, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (lásd ebben az értelemben: 2022. november 22-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Kiutasítás – Orvosi kannabisz] ítélet, C-69/21, EU:C:2022:913, 41. pont; 2024. január 11-i Inditex ítélet, C-361/22, EU:C:2024:17, 28. és 29. pont.

27 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság a 2011/7 irányelv 3. cikke (5) bekezdésének értelmezését kéri annak meghatározása érdekében, hogy az általa a szabványszerződésekhez hasonlíthatónak minősített szerződésekben szereplő azon kikötést, amellyel az adós egyoldalúan 120 napban határozta meg az e szerződések alapján fizetendő számlák fizetési határidejét az e rendelkezésben előírt 60 nap helyett, úgy lehet tekinteni az említett rendelkezés értelmében, hogy arról „szerződésben kifejezetten másként állapodtak meg”, és hogy határozzon az A. által az említett szerződések alapján fizetendő összegek után járó késedelmi kamatok megfizetése iránt előterjesztett kérelemről.

28 Következésképpen a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az ügy érdeméről

29 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2011/7 irányelv 3. cikkének (5) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezésben szereplő „szerződésben kifejezetten másként állapodtak meg” kifejezéssel ellentétes az olyan szerződési feltétel, amely az adós által egyoldalúan meghatározott, 60 naptári napot meghaladó fizetési határidőt állapít meg.

30 A 2011/7 irányelv 3. cikkének (5) bekezdése értelmében a tagállamok biztosítják, hogy a szerződésben megállapított fizetési határidő ne haladja meg a 60 naptári napot, kivéve, ha a szerződésben kifejezetten másként állapodtak meg, és feltéve, hogy ezen irányelv 7. cikke értelmében ez nem: nyilvánvalóan tisztességtelen a hitelezővel szemben.

31 E 3. cikk (5) bekezdése tehát két együttes feltétel teljesülése esetén teszi lehetővé az általa előírt legfeljebb 60 naptári napos fizetési határidőtől való eltérést. Az ilyen határidőről egyrészt „szerződésben kifejezetten” kell megállapodni. Másrészt az így megállapított határidő nem minősülhet az említett irányelv „7. cikk[e] értelmében a hitelezővel szemben nyilvánvalóan tisztességtelennek”.

32 Mivel az említett 3. cikk (5) bekezdése lehetővé teszi a szerződésben meghatározott legfeljebb 60 naptári napos fizetési határidőtől való eltérést, azt szigorúan kell értelmezni (lásd analógia útján: 2024. június 13-i D. [Hajtómű konstrukciós hibája] ítélet, C-411/23, EU:C:2024:498, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 Ami az előterjesztett kérdés tárgyát képező első kumulatív feltételt illeti, mivel a 2011/7 irányelv 3. cikkének (5) bekezdése nem tartalmaz kifejezett utalást a tagállamok jogára a „szerződésben kifejezetten másként állapodtak meg” kifejezés jelentésének és hatályának meghatározása érdekében, mind az uniós jog egységes alkalmazásának, mind pedig az egyenlőség elvének a

követelményéből az következik, hogy ezt a hatályt az Európai Unió egészében önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve nem csupán az említett rendelkezés szövegét, hanem az e fogalmat magában foglaló rendelkezés kontextusát, valamint e rendelkezés, illetve azon uniós jogi aktus által követett célt, amelybe illeszkedik (lásd ebben az értelemben: 2020. július 9-i RL [A késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló irányelv] ítélet, C-199/19, EU:C:2020:548, 27. pont; 2022. december 1-jei X [Gyógyászati termékek értékesítése] ítélet, C-419/21, EU:C:2022:948, 21. pont).

34 Noha a 2011/7 irányelv 3. cikke (5) bekezdésének szövege önmagában nem teszi lehetővé annak meghatározását, hogy az olyan szerződésben szereplő, 60 naptári napot meghaladó fizetési határidőt meghatározó feltétel, amelynek tartalmát egyoldalúan és teljes egészében az adós határozta meg, e rendelkezés értelmében úgy minősíthető-e, hogy arról „szerződésben kifejezetten másként állapodtak meg”, a kifejezett megállapodás követelménye mindazonáltal magában foglalja, hogy – figyelembe véve a szerződéses dokumentumok és az e szerződésben foglalt feltételek összességét – megállapítható legyen, hogy a szerződő felek kifejezték arra irányuló egybehangzó szándékukat, hogy pontosan az említett rendelkezésben előírt 60 naptári naptól eltérő maximális fizetési határidőt meghatározó kikötés kösse őket.

35 A 2011/7 irányelv 3. cikkének (5) bekezdése tehát megköveteli, hogy e felek a szerződés megkötésekor kifejezzék egybehangzó akaratukat, amely túlmutat az ilyen határidőnek a szerződési kikötésben való puszta kifejezett említésén, függetlenül attól, hogy az a szerződés, amelyben e kikötés szerepel, egészben vagy részben szabványszerződésnek vagy hasonló jellegű szerződésnek minősül-e.

36 Ez a követelmény nemcsak akkor teljesülhet, ha az ilyen kikötést a felek egyedileg tárgyalták meg, hanem akkor is, ha – például egy szabványszerződés keretében – az érintett kikötést e felek egyike a szerződéses dokumentumokban oly módon emelte ki, hogy azt egyértelműen megkülönböztesse a szerződés többi kikötésétől, ily módon kiemelve annak eltérést engedő jellegét, és így lehetővé téve a másik fél számára, hogy ahhoz az ügy teljes ismeretében csatlakozzon.

37 A 2011/7 irányelv 3. cikke (5) bekezdésének ezen értelmezése megfelel mind ezen irányelv általános célkitűzéseinek, mind pedig a különösen az e rendelkezés alapjául szolgáló célnak.

38 Amint az az említett irányelv (12) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, ezen irányelv célja a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépés a belső piac megfelelő működésének biztosítása érdekében a vállalkozások, és különösen a kis- és középvállalkozások versenyképességének javításával (lásd ebben az értelemben: 2020. július 9-i RL [A késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló irányelv] ítélet, C-199/19, EU:C:2020:548, 35. pont).

39 Ezenkívül ugyanezen irányelv (13) preambulumbekezdéséből az következik, hogy ezen irányelv 3. cikkének (5) bekezdése e célok kifejeződése, amennyiben e rendelkezés a hitelező adós késedelmes fizetésével szembeni hatékony védelmére irányul azzal, hogy 60 naptári napnál nem hosszabb fizetési határidőt állapít meg, amelytől csak az ott felsorolt, a jelen ítélet 31. pontjában felidézett két együttes feltételtől lehet eltérni.

40 Végül emlékeztetni kell arra, hogy a 2011/7 irányelv 3. cikke (5) bekezdésének megfelelően a 60 naptári napot meghaladó fizetési határidőnek a hitelező és az adós közötti kifejezett megállapodásból eredő meghatározása során tiszteletben kell tartani az e rendelkezésben előírt második feltételt is. Így e kikötés nem minősülhet az ezen irányelv „7. cikke értelmében a

hitelezővel szemben nyilvánvalóan tisztességtelennek”. Ezen irányelv (28) preambulumbekezdéséből ugyanis kitűnik, hogy az említett irányelv tiltja a szerződéskötési szabadsággal a hitelező hátrányára való visszaélést. Így a tagállamoknak az ugyanezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének megfelelően rendelkezniük kell arról, hogy a nyilvánvalóan tisztességtelen feltétel ne legyen alkalmazható, vagy a hitelező által az e feltétel alkalmazásával elszenvedett kár tekintetében kártérítési igényt lehessen támasztani.

41 A 2011/7 irányelv 7. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) - c) pontja értelmében annak megállapításakor, hogy egy szerződési feltétel a hitelező számára nyilvánvalóan tisztességtelen-e, az eset minden körülményét figyelembe kell venni, ideértve a helyes kereskedelmi gyakorlattól való, a jóhiszeműséggel és a tisztességes kereskedés elvével ellentétes nagymértékű eltérést, valamint különösen azt a körülményt, hogy az adósnak volt-e objektív oka arra, amely miatt eltért a 2011/7 irányelv 3. cikkének (5) bekezdésében említett fizetési határidőtől.

42 Ez utóbbi követelményből különösen az következik, hogy függetlenül az adósnak a hitelezővel fennálló kapcsolatában fennálló esetleges erőfölényétől, ez utóbbinak a 60 naptári napot meghaladó fizetési határidőt előíró szerződési feltételnek az adós általi indokolatlan alkalmazásával szembeni hatékony védelme továbbra is teljes mértékben biztosított, még akkor is, ha e feltétel olyan kifejezett rendelkezésből ered, amely megfelel a jelen ítélet 34. és 35. pontjában szereplő feltételeknek.

43 A jelen ügyben – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatok függvényében – az A. azt állítja egyrészt, hogy soha nem állt módjában tárgyalásokat folytatni a P. által az ajánlattételhez szükséges dokumentációhoz csatolt szerződésmintában szereplő 120 napos fizetési határidőre vonatkozó kikötésről, másrészt pedig, hogy a szóban forgó szerződéseket csak azt követően lehetett megkötni, hogy az A. elfogadta a P. által egyoldalúan meghatározott feltételeket.

44 A kérdést előterjesztő bíróság feladata egyrészt annak vizsgálata, hogy a szerződéses dokumentumok és az e szerződésben foglalt feltételek összességére tekintettel megállapítható-e, hogy az A. és a P. kifejezték arra irányuló egybehangzó szándékukat, hogy pontosan a 2011/7 irányelv 3. cikkének (5) bekezdésében előírt 60 naptári napos fizetési határidőtől eltérő határidőt előíró szerződési feltételek kössék őket. Másrészt e bíróság feladata megvizsgálni, hogy az ezen irányelv 7. cikkében szereplő körülményekre tekintettel ez utóbbi feltételek alkalmazása nyilvánvaló visszaélésnek minősülhet-e A. tekintetében, és adott esetben ebből levonni a nemzeti jog által e célból előírt következtetéseket.

45 A fenti indokok összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2011/7 irányelv 3. cikkének (5) bekezdését akként kell értelmezni, hogy a „szerződésben kifejezetten másként állapodtak meg” kifejezéssel ellentétes az, hogy egy, 60 naptári napot meghaladó fizetési határidőt megállapító szerződéses kikötést az adós egyoldalúan határozzon meg, kivéve ha – figyelembe véve a szerződéses dokumentumok és az e szerződésben foglalt feltételek összességét – megállapítható, hogy a szerződő felek kifejezték arra irányuló egybehangzó szándékukat, hogy pontosan az említett kikötés kösse őket.

A költségekről

46 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

A kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének (5) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

a „szerződésben kifejezetten másként állapodtak meg” kifejezéssel ellentétes az, hogy egy, 60 naptári napot meghaladó fizetési határidőt megállapító szerződéses kikötést az adós egyoldalúan határozzon meg, kivéve ha – figyelembe véve a szerződéses dokumentumok és az e szerződésben foglalt feltételek összességét – megállapítható, hogy a szerződő felek kifejezték arra irányuló egybehangzó szándékukat, hogy pontosan az említett kikötés kösse őket.

Aláírások